

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Szombat

32. szám.

Pest, majus 26-kán 1849.

E lap megjelenik minden este, vasárnapot kivéve. Előfizetés mai naptól december végeig Budapesten házhozordással 5 fr., vidékre postán borítékban 6 fr. p. p. Hónapos előfizetés csak helyben, s a hónap első napjától kezdve fogadjatik el. Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban (Országúton, Kunevalderház) és minden postahivatalnál. Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. — Egyes szám 3 kr. pp.

Pest, majus 26-kán.

A számüzött dynastiának egyik főbűne az, hogy lélekzsibbasztó rendszere alatt a magyar nemzet egy része eltáblabirósodott.

Ezen eltáblabirósodás iszapjából sokan maig sem vergődhettek ki. E tespedékeny emberekre nézve a forradalom ijesztő viharként hatott; előle a nyomoru megalázás, féltékenység rongyos tetői alá bujtak, menedéket keresendők az eszmék vilkái elöl.

Náluk a forradalom égi háboruja maig nem tisztitható meg a lélek légkörét, hanem inkább még jobban megrettenének és fejeiket be-behuzogatják, mint a csiga a hozzá ütődött légy szárnyecsapása előtt.

Ők, a szánandólag neveléses teremtmények, elsatnyultságukban megszokván a semmit-tevés pipázó kényelmeit, elbizván a kiváltságok mákonyhintő-árnyaiban, képtelenné lőnek az idők nagy eszméihez emelkedni, vagy csak ballagni is a szebb jövőért küzdők zászlója után.

Az hát itt a bűne amaz elesapott dynastiának, hogy az ő táblabirái jellemek lenni nem tudnak.

Kevés nálunk a forradalmi jellem, sem olly bőséges, mint e harcokban várható volt.

Eltáblabirósodott értelmiségünkben sehogy sem fejlődhetik ki jellem, — ez csak amaz egészségesebb osztálynál található, kik marcius óta kezdik élvezni a szabadság kéjeit, vagy kik erre öntudatosan segítik elő a népet, azoknál, hogy vele összeolvadhassanak a valóságban, mint már összeolvadának azelőtt lelkök képzeletében az egyenlőségi érzet rokonszenveinél fogva.

Ama jellemké fejlődhetlen emberek hajoltak meg nyomoruságos gyávasággal a dynastiának bitor hatalma előtt, ezek koldúltak hitvány életük megmentéséért kegyelmet, olly csuszó modorban, hogy reá pirulás nélkül gondolni sem tud a jó magyar. Egész vidékekből alig találkozott ember emez osztályból, a ki fölemelt fővel merte volna elfogadni a zsarnokot. A bitorló egyetlen szemöldökrántása elég volt, hogy a hódolati nyilatkozványok özőnljenek Ollmützbe, és pedig megspékelve gazdagon a táblabirói manupropriákkal.

Igaza volt Vukovicznak, midőn ismerve illy jellemtelenségeket, oda utasítá a vészörvényszéki közvádliót, hogy az így kirívó gyávaságot ne vonja vád alá. Mit is nyerne vele a haza, ha a neveléses gyöngeségeket büntetné, — megteszi majd e kötelességet a humor az irodalomban.

És mert az illyenek ostorozása leginkább a napi irodalom körébe vág, azért nem helyénki-vüll, hogy e lapokban most egy ujonan mutakozó phasisát mutassak az eltáblabirósodottak nyavalygó életének.

Ez nem egyéb, mint egy veszedelmes hagyomány, mit orosziszonynak nevezhetünk.

Szinte sajnáljuk, hogy illy komoly dologban kacagnunk kell, de lehetlen elkerülni, mert a ragályosságnak gyógyszerere csak a nevelésesség tudalma lehet.

No látni kelle azon arcokat, mellyek lapunk tegnapelőtti száma olvasásában annyira elmerültek, hogy rőffel alig voltak megmérhetők. Táblabiráink szemé megüvegesedett, szájukból a Buda bevételének öröme bodoran füstölő pipa kiesett és szólni több óranegyedig csak egy kukkot sem birtak volna, még a káromkodás miatyánkjaiból sem. —

Ez szörnyőség vala! A neki domborodott has hiában korgott esteli után, az inyek annyira megtompultak, hogy étvágya egyetlen táblabirónak sem volt, még a kancsó sem forgott kézen a budai ostromlók egészségéért, annyira szánandólag leverettek a pohos urak. Mert jól megjegyzendő, hogy amaz orosziszony ragálya leginkább a pohosakat lepi meg, és csak ekkor tudám felfogni, minő lélekbuvár volt ama humorista, ki rózsás kedélyében minden monarchát arra intett, hogy jól kihizott alattvalókat szerezzen, mert ezek az igazi jámbor, mindennel megelégyő, békes polgárok, szerető gyermekei az atyáskodó absolutismusnak.

Édes pohos táblabiró urak, ne egyenek olly sokat, azon arányban fog leolvadni félelmük is, és ne óhajtsák annyira a déleesti alvást, majd nem háborgatják olly kozákos álmak.

Az orosz beütés sem szörnyebb, mint a kegyelmes osztrák császáré volt, sőt ennek seregei hirhedettebbek valának, még sem állhatták ki a magyar szuronyt. Az orosz hatalma igazi rém, mert ismeretlenebb az avatlanok előtt, semhogy valódi minőségére devalválni merészelnék.

A hódítások mainapság nem divatosok siker tekintetében. E vállalat népek sympathiája nélkül sisiphusi törekvés.

A szabadság szeretete és elszántsága soha meg nem ijed a hatalom irtózatosságától. Gondoljanak önök a maroknyi görögre, melly szabadságszeretetében a tengernyi perzsa hadat visszaveré. És gondoljanak önök a cserkeszekre, meny nyi hóditmányt tehetett náluk az orosz kolosz. Végül pedig bizzanak a magyar honvéd szoronyában, huszáraink vágásaiban és ágyúink golyóiban, akkor majd lelőhad a szörnyű félelem.

Ekkor nevéssenek maguk fölött, és töreked-

jenek kiemelkedni az eltáblabirósodottság iszapjából oda, hol jellemek képződnek a szabadság és haza javára, dicsőségére, és félelmére minden zsarnoknak.

A. V.

FURCSASÁGOK!

Értse a ki birja, de mi nem értjük meg.

Madarász Lászlónak, rendőrségi főnöksége alatt botrányos historiája volt amaz ominosus gyémántpör miatt, mellyben a vizsgálatok maig tartanak.

Mi fejlődik ki a vizsgálatokból, előre sejtjük, mert meglehetősen ismeretesek vagyunk az ügygel, hanem a közönség előtt anticipálni a törvényes ítéletet nem akarjuk.

Hadd folyjon le a pör. Előttünk most csak annyi bizonyos, hogy Madarász ome fatalis kezelés miatt a kormányból kilépni kénytelenített s pedig amugy illedelmesen.

Ezen a szabadság igaz barátja csak örvendett, mert Madarász nem volt azon ember, ki a szájában pöngetett szabadság nyomain járt volna el kormányon-léte alatt.

Amollyan kis kényur pompásan fejlődött belőle, csak az volt szerencsétlensége, hogy nem igen félték tőle, pedig ő ugyan ohajtotta azt.

Madarász L. azon hirre, hogy Pestről kitakarodott az ellenség, összeszedte podgyászát és nyakrafőre tört ide, Szolnoknál még külön-vonatot is kerítvén magas személyének, quo jure, quo titulo? érdekes volna megtudni.

Miért sietett annyira Pestre ő? csak gyanítjuk, de bizonyost nem tudhatunk. A kárpit mögé pillantók beszélnek holmi népgyűlésrendezési szándokról, vadászata végett a népszerűségnek.

Ártatlan multság lett volna, ha a Marczius gorombasága már Pesten is ki nem kürtöli, hogy hallott valami gyémántpörrel.

Lehet, hogy a terv gyanításunk szerinti volt, mi csak annyit tudunk, a mi nyílt dolog, hogy Madarász László a ház engedelme nélkül távozott Debreczenből.

Pesten maga átlátta, hogy helytelenül cselekvék, azért le is mondott követi székéről, a mit engedelem nélküli távozása miatt ugy is elvesztett. —

Később azonban aligha meg nem bánta tettét, legalább egy újabb lépése ezt látszik gyannsi-tani. —

Micsoda lépés lehet ez?

Épen az, mit mi megérteni nem tudunk, vagy inkább talán még most nem akarunk. Ugyanis:

Kapta magát a mi kedves Laczk, és levelet írt a csákvárkerületi választókhöz.

Elmondja levelében, hogy mennyire nem tetszett ő sokaknak Pesten és Debreczenben. Ez igaz.

Elmondja, hogy a képviselők többségének rokonszenvét soha sem bírta.

Ez is meglehetősen igaz, és ezért fölnyithatná szemét.

És miért nem tetszett? Okul adja, mert ő a nép javán dolgozott, mert a hűbériség maradványait eltörölni kívánta. Kissé ugyan drasztikusabban fejezte ki ő magát, a mi megjárná egy kis izgatásnak is, de ez mit sem tesz.

Az nem tesz semmit, hogy egészen más okból nem tetszett Madarász, no de vele nehéz volna elhítenni, hogy hatalomra törekvése a hatalommal visszaélése volt a botránnyal a jobbakkal.

És elmondja még Madarász L., hogy őt, ki az országgyűlés helyéről soha nem távozott a veszély napjaiban, (erre lehetne valamit megjegyeznünk, egy kis ártatlan paripa- és aranyváltási históriát, de hallgatunk vele) őt, ki rendületlenül állott a haza megmentőinek sorában (hm hm!) Debreczenből nem ereszték el, pedig jószágait, mellyeket meg kelle tekintenie, kétszer dulta föl az ellenség és családját nem látta hónapokon át.

Ugyan kedves Madarász ur, miért nem említette ön meg mindezt a képviselőházban, bizonynyal méltányolták volna okait.

Hanem ön egy árva kukkot sem szólt, vagy mutasson a Közlönyből egy sorocskát, mellyel távoztatására engedelmet kért volna valamely ülésben. Ön senkinek sem szólva, szekereire ült, és jött, — minek hát most azt, mit talán tündőseiben gondolt, tény gyanánt terjeszteni a jámbor nép elé?

De még ezután jó a java.

A főnebbi okoknál — úgy mond ő — a népre hivatkozik, hogy az adjon engedelmet a távoztatásra, mit a képviselőház állítólag megtagadott.

És hogyan adjon a nép engedelmet?

Válasszák meg újra őt! ezzel meg lesz adva az engedelem, és válasszák meg különösen a csákváriak, mert nem máttól fogva ismerik, és mert ezen kerületet becsülte legtöbbré, a többi képviselői helyről, mellyre másutt is megválaszták, lemondván miatta a csákvárinak.

Ugy-e, bizony furcsa dolog ez, melly csak Madarász lángeszéből kerelkedhetett ki olly csinosan.

Értse a ki tudja, de mi nem értjük.

Még csak commentárt sem irunk ezen különös módjára a népre hivatkozásnak, a sajátságos engedelemadási rendszert sem bonczoljuk, sőt még az indoklás alaptalanságát sem vitatgatjuk.

Legyen meg Madarász öröme, sok igény van a vigasztalódáshoz.

Nagyot nőjön minister ur.

Kisértet.

Kitüntetések.

Gróf Leininger Károly ezredes függetlenségi harcunk nehéz ideje alatt számos csatában tanúsított vezéri ügyes tapintata, rettenthet-

len személyes vitézsége, és általában azon lényeges szolgálatai elismerése mellyeket a független szabad magyar hazának tett; úgy Földvári Károly, a 3-dik zászlóalj alezredes-parancsnoka, azon kitűnő hadi érdemei alapján, miszerint ő függetlenségi harcunk majd minden csatáiban nemcsak részt vett, hanem azokban magát esélyes hadi működései, rettenhetlen, mondhatni oroszláni, hősiességével és vitézsége által mindenütt a legfértiasabban kitüntette, — de különösen a folyó évi april 10-kén történt vacsi csata alkalmával, midőn is, mint a derek 3-dik zászlóalj parancsnoka, előbb a lengyel legio, később saját zászlóalj lobogóját megragadva, bámulatos hidegvérűséggel a legsűrűbb fegyver- és röpentyűtűz között elébe rohant a Duna partján ostromló csapatainak és ez által az ütközet eldöntője s a véres nap hőse lón, mikor is bajtársaitól általánosan „a legvitézebb magyar harczfűl” ismertetett el, — a hálás magyar nemzet nevében a másodosztályú katonai érdemjellel feldiszesítették.

Czecz János tábornok, b. Bánffy János és b. Kemény Farkas ezredesek, azon fontos szolgálataik tekintetéből, miket a hazának az által tettek, hogy az ország királyhágotul részében viselt nehéz háboru egész ideje alatt magukat mind a csaták vezényletében, mind a katonai parancsnokságban vitézül kitüntették, s jelesen b. Kemény ezredes a piski csatában is hősiességével, soha nem feledhető nevet vítt ki magának: a hálás nemzet nevében ezen tetteik elismerése jelül a katonai érdemrend másodosztályával feldiszesítették.

Trebersberg János tüzérszázadosnak Görgei fővezér ur által a folyó hó 13-kán svábhegyi főhadiszállásán kelt, és a 106-dik számú „Közlöny”-ben olvasható jelentésében előadott vitéz önviseleteért a katonai harmadosztályú érdemjellel lett kitüntetése ezennel a hálás nemzet nevében megerősítették és közhírré tétetik.

Kornides őrnagy az altendorfi ütközet alkalmával tanúsított vitéz önviseleteért Dembinszky altábornagy ur által a katonai érdemrend harmadik osztályával a csataterén feldiszesítették. Melly kitüntetés ezennel megerősítették és közhírré tétetik. Debreczen, majus 17-én 1849. Az ország kormányzója Kossuth Lajos. A hadügyminister távollétében gr. Batthyány Kázmér, külügyminister.

Pest városa lakosaihoz.

Irányi Dániel kormánybiztos akkint van meggyőződve, hogy az ország kormányzója által reá ruházott azon kedves kötelességének, miszerint a főváros lakosainak a legközelebbi mult vészteljes napokban tanúsított hazafias magukviseleteért a kormányzó elismerését kinyilatkoztassa, legtökéletesebben úgy felel meg, ha az e tárgyban hozzá intézett levelet egész terjedelmében ezennel közrebocsátja:

Az ország kormányzójától Irányi Dániel kormánybiztos urnak.

Debreczen, majus 23-án 1849.

A nemzetgyűlés és kormány a legmagasztosabb örömmel értette Budavár bevételével a sokat szenvedett főváros megszabadítását.

Midőn a fővezér s a hős és rettenthetlen hadsereg irányában, mellyet a világ legvitézebb hadseregének mondhatunk, a nemzet részéről forró hálánkat ma délután indulandó küldöttség viszi meg, egyszersmind szent és kedves kötelességemnek ismerem, a főváros lakosainak magas hazafiai lelkesedéséért legforróbb köszönetemet kijelenteni.

Adja ön ezt nemzetünk fővárosa lelkes lakosainak tudtára, s jelentse ki egyszersmind azon ígéreteimet, hogy semmit kedvesebb és szentebb kötelességnek nem ismerendek, mint a főváros dicsőségére és fölvirágzására mindent elkövetni, miszerint nemcsak a lelt szenvedések melébb megvigasztalva s a sebek gyógyítva legyenek: hanem Pest egyszersmind úgy szellemi, mint anyagi tekintetben azon fokra emelkedjék, melly a szabad és független magyar nemzet dicső fővárosát, hazánk örömét és büszkeségét Európa első városai közt méltán megilleti.

Kevés napok mulva a kormány székhelye a fővárosba visszatétetik, s én ájtatos előérzettel nézek elébe a közel pillanatnak, midőn szabad hazánk szabad fővárosának földén, az isteni gondviselésnek hálát adva — leborulhatok.

Éljen a haza! éljenek fővárosunk lelkes lakosai!

Kossuth Lajos, kormányzó.

A városi hatóság e plakátot bocsátá ki: A nemzetgyűlés által april 24-kén kimondott honunk függetlenségét tárgyazo nyilatkozat és Budavár dicsőséges visszafoglalatásának megülésére a városi hatóság folyó hó 27-re „nagy népi ünnepet” rendezend. Az ünnep részleteiről sahangszok által fog a közönség értesítettetni.

Zomborból.

A mint political átalakulásunk csak előleges hosszasan értekezlek eredménye lehetett; úgy nem kevesbbé ohajtott hierarchicus átalakulásunk is csak akkor s úgy történhetik meg alaposan, ha annak hiányos oldalai mindenképen fölfedeztetnek. Emberi gyengeségek egyike, azt, mi neki s vágyainak kedvező, elfogultan tökéletesnek tartani, ha bár az egészre nézve a legkártekonnyabb hatású legyen is. Hogy hierarchicus szerkezetünk a szabad status kebelében meg nem állhat, józanul kiki következtetheti; s így, hogy a régtől várt s egykori zsinatokban is kijelentett egyházi átalakulásunk ideje is elérkezett, kiki ismeri. Hogy hierarchicus szerkezetünk új political kormányunk intézkedéseit semmiben sem segítheti elő, e lapok 16-dik számában röviden érintetett. Mi e közleményhez még abbeli szerény javallatunkat kívánnók kapcsolatni: hogy legalább az ürességben levő püspökségek s kanonokságok betöltésénél figyelem fordittatnék olyan

Sörös Imre, Csicsáky József és több lelkes papjainkra, kik nemcsak az egyházi átalakulást előmozdítani, hanem a political kormány nehézségeit is tudják s akarnák elősegíteni. Mit tehet a pap a nép körében, nem szükséges régi történeti adatokkal bebizonyítani, mikor a jelenkor is mutathat elő Rajacsicsokat, Hurbánokat.

De jelen hierarchicus szerkezetünk ellenkezik a korunkban annyira kedvelt philantropicus elvekkel is.

Mit tesz az absolutismus vaspánczája alatt nyögni, azt nem rég kiszabadult nemzetünk igen jól tudja, s a mint fájt minden becsületos polgárnak, mikor egy hatalmasabb vele kénye szerint rendelkezhetett; ugy, s most kétszerte jobban fájt nekünk jelenleg is a kényuralom vaspánczája alatt nyögni, midőn már csak magunk vagyunk az alatt, s ha körültekintünk, nem vizsgálhatjuk magunkat a költővel: „dulce est socios habuisse doloris.”

Absolutisticus hierarchicus kormányunk eljárásait több embertelen tettekkel bélyegezhetnők, de kár a papírt bemázolni; nehogy azonban állításunk csak pusztá szó maradjon, egy két adatot kénytelenítettünk napfényre deríteni, hogy azok, kik a divina providentia palástjával takargatják magukat, s e földön felelettel senkinek sem tartoznak, megismertessenek.

Bizonyos egyh. megyében csak nem rég az önkény kiszolgáltatta igazságtalanság következtében egy reményteljes fiatal egyén életének végét vetett inkább, hogy sem a szünni nem tudó üldözésnek (mit a charitas fraterna dictál) magát kitegye. Hasonló példa azelőtt is történt. Hogy pedig illy üldözésnek tárgyává váljék, nem kívántatik több, csak valaki a plebános ur szakácsnéját bántsa meg, s azon hierarchicus összeköttetésnél fogva, melly a plebános, kanonok s püspök közt van, könnyű a plebánus urnak szerencsétlenné tenni egy szegény káplánt, ki a fenérintett clubbon kívül esik.

S mégis ugyanazon megyében, midőn az összes clerus kívánatára egyh. tanácskozmány tartott, mintha semmi javítani való sem volna, s így kölcsönös fölvilágosításra sem volna szükség: egy nevetéses s alaptalan okokkal támogatott rendeletnél fogva az intelligentia kizárattott. De bezzeg volt is eredmény, az öreg urak, kiket egyedül a vörös öv érdemesített a tanácskozmányban részt vehetni, harcoltak a sok nolumus és volumus üres konogással, et prodivit ridiculus mus, egy plebános s káplán közötti viszonyokat kiszabó szabályszerkezet, melly a 19. században egy intelligens testületnek szegyenére válik.

Illy s ehhez hasonló nyomait láthatni az absolutisticus hierarchicus kormányban. De táplál remény, hogy nemzeti átalakulásunk diadalma egy illyen nemzeti átalakulásunkra homályt borító szerkezetet nem fog megszenvedhetni, ha nem is azért, hogy egyh. kormányunk vele kezét foghasson s legnehezebb feladatai megoldásában segítse, legalább azért, hogy minket, kik közül sokan a haza igazságos ügyéért vitéz elszántsággal harcoltak, míg mi imáinkkal esdeklünk az igazságos isten számolja előtt, mint embereket s a független haza polgárait önállókká tehessen. Ez iránti nézeteinket később.

Káplánok.

Veszprémmegyéből.

Dunán túl miként gondolkoznak sokan, im szolgáljon e cikk ismertetésül.

Őn, ugy látszik, testestül lelkestül republicanus levén, az egész világgal is azt szereti elhíttetni, hogy az emberiségre nézve ez legyen a legjobb kormányzási forma, és a mennyire a politicusnak mindenkor a legezészerűbb s legjobb eszközt és módot kell választani, tagadhatatlan, hogy a republicai kormányzási forma igen sok előnyökkel bír a nép boldogítására, — kormányzás olcsó, camarillai, bureaucratial ármányoktól nagy részben mentes stb. stb. alapja Montesquieu szerint is az erény és hazafiság levén, — de bezzeg kettő ám itt a fő kérdés, — valljon megvan-e az alap a népben? Én Tamás vagyok! — legalább a népnek a szabadságról nyilvánított fogalmai ellenkezőt tanusítanak; — alig áldotta meg az isten a magyarok fegyverét, már ismét a nép megfejtkezve a veszélyről*), melly őt környezte, mindenhol a sajátság szentségét megvetve, máséra áhitozik, engedelmességet törvény, igazság, előjáróság irányában ismerni nem akar, hanem igenis a szabadságot zabolátlansággal, korlátatlansággal, engedetlenséggel, más sajátságára való vágyással azonosítja.**)

Ezenfölül a másik még nevezetesebb kérdés: — valljon kivihető-e a republica Europa mostani körülményeiben? hol a támasz? — tán a Francia? — ne feleljék, mennyi szolgálatot tett Lengyelország Franciaországnak, és mivel fizette ez vissza a hű szolgálatot? el hagyta veszni, és minden győzedelmel mellett is azt lábra állni nem segítette. A németek? — hiszen ezek magok sem tudnak megegyezni, és valahány, annyi felé húz. — Az olaszok? — látjuk s tapasztaljuk, hogy a reactio mindent letapod. — A török? — hiszen fel sem tehető, hogy a legnagyobb despotiához szokott nemzet, mellynek a republicáról még csak fogalma sincs, azt támogathassa. — Az angol monarchiai alkotmányát tartja egyedül legjobbnak s legboldogítóbbnak. — Éjszak-Amerika messze van, ebben bizakodni gyávaság volna. — Nézzük ellenben az éjszaki óriást és annak hitfeleit, — tekintsünk a 36 német fejedelmekre, — de tekintsük magát Franciaországot és annak presidensét stb. stb.***)

Azért uram, uram, Marcius uram! bizzunk ugyan nemzetünk szellemében, hadseregünk vitézségében; de el ne bizzuk magunkat, mert írva van: „bíz el magad, ha meg akarsz szegényülni.”

A tárgy nagy és életkérdés, azért nem fogártni felette a vitatkozás; addig is pedig igen

*) Ez a Tiszavidéken nincs ugy, sőt fegyvereink győzelmei csak nagyobb lelkesülést idéznek elő, vetekeve tódulnak fegyvert fogni a független szabad Magyarország zászlói alá.

Szerk.

**) Ki a bűnös itt? a ki elmulasztá a felvilágosítást, az értelmiség.

Szerk.

**) Őnök, ugy látszik, nagyon megfélemlettek az osztrák uralom alatt, és most sem tudnak még oda emelkedni, hogy saját erőnkre támaszkodjunk, pedig nem árt, ha ők is megszokják e gondolatot, és bizva a szabadság ügyében, nem esőggedeznek.

Szerk.

hasznos lenne, ha a sajtó a rend fentartásán munkálódna, s azt iparkodna kieszaközteni, hogy nem éretlen s tapasztalatlan gyermekek, hanem tapasztalt, rendet, törvényt s igazságot szerető, s azt végrehajtani is tudó férfiak alkalmaztatnának biztosoknak, s azok utasíthatnának rendeltetésük helyére, mert hic Rodus, hic salta.

N. B.

Apró jelenetek a budai ostromból.

Buda bevételéről még folyvást beszélnek a pestiek, és beszélni fognak soká, mert sok olly jelenet adta elő ott magát, mellyeket a magyar nem könnyen feledhet, sőt reájuk mindig önelégült büszkeséggel gondol. Apróbb történetek jellemzik legélesebben a hadviseléseket, mik, ha gondos fürkészés után összeállíttatnának, sokkal nagyobb fényt vetnének a csatára, mint a hivatalos jelentések száraz iratai. Szeretne a kutató minden honvéddel beszélni, de persze a napi lapírójának alig jut ideje néhány rövid negyedig társalogni egy-kettővel. — A kormány által táborba rendelt történeti jegyzők tehetnének e részben legtöbbet, és ha felfogták hivatásukat, tesznek is — talán. Műdjukban áll megismerkedni a harcosokkal, velük együtt viselni a hadviselés kényelmetlenségeit, látni a szenvedést, ismerni a harcos bánatát, fájdalmait; — együtt élni velük az öröm szilaj kéjét, megismerni a vitéz vigalmát, sajátságos dévajkodását, pajkos csineit, lelkesültsége fellobogását, a merészséget és egyéb jó és rossz tulajdonait a tábor fiának. Ki nem egyedül fizetéseért viseli e szép tisztet, irigyletes boldogságot érezhet, alkalma levén látni az embert legmagasztosabb pillanataiban előtte élni, cselekedni. Milly tág mezeje nyílik a lélekbuvárnak studiumhoz, milly gazdag tapasztalatok gyűjthetők az emberismeretben. Ezen tanulmányokra kedvezőbb föld alig lehet a tábori életnél.

De hagyjuk a meddő elmélkedést és lássunk egy pár jelenetet a budai ostromból.

A negyvenhetedik zászlóalj — Zalának ez ép természetű gyermekei — lelkeben sok a vallásos érzelem. Pest bombáztatásakor elszörnyülködve kiáltának föl: „Urísten, hogyan engedheted, hogy ártatlan fegyvertelen nép lődöztesse, és olly virágzó város elrontassék? Hentzit büntetlenül nem hagyhatja az isten!” — Illy érzelmeket ismerve lehet csak megfejteni azon elszánt rohamot, mellyt e fiak tőnek, hogy az istennek büntető eszközei lehessenek a várbelieken. — És ugy lőn! isten őket választá ki, hogy legelsőök éreztessék haragjának súlyát az ártatlanok megrontóin.

-- Egy százados imigy szólott vitézeihez: „Fiúk, a várba bizonyos hogy bemegyünk. Csata után egy kovás puskát se lássak nálatok.” — És az ütközet végével, midőn sorba álltak a vitézek, mind gyutacsos puskával tisztelgének a százados előtt. — A várbeliektől szereztek.

— A zalai zászlóaljra öt lépésnyiről löttek fön a várban a horvátok. Ezen felbőszülve, midőn reájuk rohantak, a horvát mind térdre esett; egyik hadnagy közelében egy szálas horvát csuszott térdén. „Szurd le” szól a mellette rohanó

vitézhez. A fiu magasra emelt fegyverét, hogy keresztül döfje a horvátot, mit ez látván rémülé-
tében remegve csapá össze kezzeit. A vitéz vissza-
voná a halálos szuronyt, s hadnagyához fordulva:
„uram — ugymond — nem tudok megölni illy
gyáva embert.“

— Egy házból dühösen lödöztek honvédeink-
re, de ezek nem tágtván, a betörött kapun szu-
ronyszegezve rohan be egy közhonvéd, egyenesen
az udvaron álló tisztnek tartva, kire német nyel-
ven ráíval, „le a fegyverrel vagy leszurlak.“ A
tiszt látván a bőszültén közeledőt, ijedtében le-
ejti kardját s pardont kér. Honvédiünk fölemeli
a kardot, vállát megveregeti a tisztnek, és mosolyg-
va mondja: „Ugy-e, hogy megijedt ön? ne féljen
semmit, — itt a szivar, gyujtsunk reá.“ Illyen az
értelmes szurony! —

— Egy ütég tüzéség is förendeltetett, hogy
ha szükség, a várbeli ágyukat kezeljék az utczai
harczban. A mint a tűzmester fön a bástyán si-
etne legényével az ágyúkhöz, reá ló egy várbeli
katona. Nem találta a golyó, de félrepillantván
látja, hogy másodirányzója — zsidó fiu — csiz-
májából kihuzza nagy tábori kését, s utána iram-
lik az udvarba szaladó várbelinek. A tűzmester
követi, de mire beért, a várbeli katona már vé-
rében fetrengett. A zsidó fiu szívébe döfte a kését.

Pest majus 26-án.

Budán elesett testvéreinkért ma délelőtt nyu-
tatott be a mindenhatónak engesztelő áldozat,
mellyen a tábor fő emberei, az itten tartózkodó
követek és képviselők mind megjelentek. Emelte
a buzgóságot, hogy a diadalnak lelke Görgei
szinte jelen volt a gyászáldozaton, egyszerű ko-
molságában. Szabadság istene! vedd kebledbe
vértanúidat, kik a te dicsőségedre halltak el, és
támaszd haragodban a véredek ellen boszuállá-
sodnak fegyverét a magyar honvéd kezében le-
győzhetlenül.

— A gyászáldozat után Görgei fővárosunk
birája karjain ment végig a kigyó-utczán ten-
ternyi örömrivalgó nép kíséretében. A fővezér
födetlenül vitte annyi győzelembabórral díszített
fejét, és a nép áhítatos érzellemmel rajongta őt
körül, önkénytelenül kapott keze kalapjához, ön-
kénytelenül fakadt éljenre, hogy telt szíve érzel-
meinek ez egyszerű, szokásos hangokban adjon
könnnyebbülést. Mit mondana a kölyök császár, ha
látná e szívélyes ünnepélyt?!

— Sopronból jött ismerőseink beszélnek, hogy
a császár atyáskodásában ujonczokat, szedetett
volna, ha a fiatalág egész negyvenévesekig
meg nem szökik a nagy kegyelem elől. A szökést
a németek és horvátok kezdék meg, kik késze-
bek mindenöket a császári rablók prédájára ereszté-
ni, semhogy testvéreik ellen fegyvert fogjanak
a ledölt trónnak támogatására. Később a fölséges
ur visszavonta ujonczozási rendeletét a népke-
dély csillapítása végett, egyedül arra szoritkozva
fúlhívásában, hogy foglalóval ellátandó önkény-
töseket kíván a hű magyar néptől. De hiába ígért
volna ezereket, egy sem találkozott, ki az utála-
tos schwarzgelb zászló alá esküdjék, harczolni a
magyar szabadság ellen. És még sem nyillik meg
ezen atyáskodó zsarnokok szeme? — Isten meg-
vakította őket, hogy bukásuk példásabb legyen.

— A holnap népiünnepélyre, melly hatóságig-
lag rendeztetik, a kormányelnököt nagyban vár-
ják, nem is hiszik, hogy nélküle Pesten valami
nagy ünnepély eshessék. Isten hozza minél előbb
körünke őt.

— Holnap alkalmasint eltávoznak körünkből

derék honvédeink, hogy újabb babérokat fűzzenek
homlokaik köré. A szabadság istene áldja meg
fegyvereiket, hogy diadalmasan tündököljön a
magyar vitézség egész világ előtt.

— A budai várostromban több polgári egyén
is vett részt, kik olly merészen mászták meg a
bástyákat, mint honvédeink. Ezen polgári egyének
közül többen díszjeleket nyertek, a szegényebbek
pedig pénzbeli jutalommal örvendeztettek meg.
A merész vállalkozók leginkább vargák, lakato-
sok és legszámosabban ácsok valának. Őket egye-
dül a szabadság szent ihlete vezette, és vezetni
fogja, valahányszor a szabadságot veszélyeztetve
lenni látják. Mit mondanak ehhez a császár
hívei?

— Egy kereskedő barátunk a vár bevéte előtt
egy nappal előbb távozván Bécsből, beszél, hogy
ottan öles falragaszokban hirdetik, miként Hen-
czi kitérvén a városból, úgy meg agyabugyálta a
magyarokat, hogy mérföldnyi távolságban sem
bátorkodnak többé mutatkozni. — Meddig megy
a gonoszság szemtelenségével, meddig foghatja
ámitani a népet? Iszonyú leend reá nézve az
ébredés. Vajha mielőbb már bekövetkeznék!

— Debreczenben, — mint halljuk — legio
a hivatalkeresők száma és az igazlandó követeké.
Ezek szemtelenségén, amazok hiuságán csodál-
koznak az emberek. Pedig nincs mit! De csak-
ugyan nem ártana a magyar ősi bűnét a hivatal-
vadászatot kiirtani. Ki e tekintetben egy jó, kivi-
hető tervjavaslatot adna be, megérdemelné a m-
tudós társaság ez évi nagy jutalmát — ha ugyan
van. —

— Tegnap a sebesült honvédek fösegülésre
adott Benyovszky előadásán zsufolva volt a kö-
zönség. Örömet ad meg még az is bementi di-
ját, ki már a színházban el nem férhetett.

Pest majus 26-án 1849.

Nemzeti seregeinknek Pestre történt bejövete-
le után alig értesült a vidék lelkes fiatalsága
tüzeinknek szükségelt megszaportításáról, már
is örömrivalgó sereglettek imádott hazánknak szent
lobogója alá.

Nem volt bennök rangvágy, nem fényre tö-
rkvés; jól tudták ők azt, hogy míg másutt olly
könnyű az előléptetés, addig nekik évekig kel-
lend hideg ágyujukat ölelgetni. Tudták vagy leg-
alább hitték ellenben azt is, hogy e borús napok-
ban lehetőleg rögtönözniük kell a tüzéséget, s
nem ok nélkül gyaníták, hogy e mélyebb felfo-
gást igénylő hadtudományra sokkal hamarabb és
célirányosabban alkalmazhatók inkább szellemi
mint tetti erejökben kiképezett egyének.

Az önzés nélküli legtisztább honszeretetet lel-
kesíté őket e lépésre.

És most négy hetek elmúltával a helyett, hogy
a tőlök várt szorgalom és kitartás után valamire
boldogultak volna, még csak az a szerencsésük
sem volt, hogy nagyobbreszint idegen ajku tiszt-
jeik által a tüzéség legszükségeseb részleteiben
oktattatnának.

Méltatlanul megvettette önfeláldozásukért,
még a becsületes tüzer nevet is megtagadják tö-
lük; s mintha csak Pestnek valamely utczáján
sepertettek volna öszve, Arbeits-Compagnie czi-
met viselnek.

Tizenhét tizennyocz éves ifjak, kik élükben
soha semmiféle nehéz munkát nem tettek, most
mint egy gályarab, napszámban 120 fontos bom-
bák és hárommázsás kartácsládák hurczolására
kírhozhatnak.

Az istenért uraim! kik ennek életbe léptetői
voltak, tegyenek különbséget ember és ember kö-

zött. Ne öljk erővel, ne tezyék szántsándékkal
nyomorulttá e hon leglelkeseb gyermekeit.

Tüzernek álltak ők be, alkalmazzák őket
mint tüzekeket; vagy ha ezen terhes napszám is
a tüzéség mesterségéhez tartozik, használjanak
oda erősebb, izmosabb egyéneket, nem pedig oly-
lyanokat, kiknek e munka sulya alatt meg kell
szakadniok.

Ezen szomorú esett érte tegnap Balázs Kál-
mán barátomat; holnap szeretett öcsém, s azután
ismét más kedveltünk lehet a nehéz munka áldo-
zatává.

Sorozzák be őket a honvédek közé, vagy pe-
dig kiméjjék meg olly terhek hordozásától, minő-
re önön pénzünkön fizetett napszamosaink kö-
zül is csak az erősebbeket alkalmazhatnók.

Szóval, engedjék nekik megélni azon végső
gyönyörüséget, hogy ha veszniek kell, legalább
mint a szabadhon szabad harczosai a csata mezején
dicsően vérezhessenek el. Igazmondó Jóska.

— A várostrom alatti lövetések következté-
ben megkárosodott polgártársaink számára Fisch-
hof Dávid által gyűjtött adományokhoz egyéb
jelentékeny adakozásokon kívül a hadügyminis-
ter, Görgei tábornok ur 100, Irányi Dániel ur
pedig 40 pengő forinttal járult. Az első a nemes
gyűjtő szép törekvésének szerencsés eredményt
kivánt, mi felől nemes polgártársaink jótékony
ézelmet ismerve mi is teljes reményt táplálunk.

— Sebesült honvédeink számára szerkesztősé-
günkönél Gárdai asszonyaság egy nagy csomó
tépést és kötéseket, Lázárné asszonyaság egy
finom lepedőt, kötéseket és szinte nagy csomó té-
pést, Knipfer asszonyaság szinte egy csomó té-
pést és kötéseket adtak be.

A legjobb hajnövesztő és hajvést gátló
kenet.

Úgy a szőke, pirók és ősz haját, barkót és
szakált sötétre színező miséggel is, újra készül-
ve kapható Pesten: Nádorutca. 208. sz. A hát-
só 1-ső emeletben sz. 12. köcsögje 1 és 2. pf.

1-3

Lipótvárosi fő-ut (Hochstrasse) 30.
szám alatti házban 5 és 13 szobák
egészben, de részletesen is kiadandók.

Nemzeti színház.

Pest, szombaton, majus 26-kán, 1849.

ERNANI.

Nagy opera 4 felv. Irta Plave, zenéjét Verdi.
Fordította Egressi Benjamin.

Rendező: Szerdahelyi.

Személyek:

Ernani, bandita főnök	— —	Farkas L.
Don Carlos, spanyol király	—	Reina.
Don Ruy Gomez de Silva,		
spanyol grand	— —	Kőszeghi.
Elvira, unokahúga és jeyese		Hollósi Korn.
Giovanna, Elvira dajkaja	—	Hubenainé.
Don Ricardo, a király lovásza		Hubenai Ján.
Jago, Silva lovásza	— —	Kovács.

Kezdete 7 óraker, vége 9 után.